

Algemene omschrijving

Kan gedetailleerde teksten schrijven over onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard, waarin informatie en argumenten uit verschillende bronnen bijeengevoegd en beoordeeld worden.

Een voldoende tekst op 3F-niveau toont aan dat de schrijver boven de materie staat, informatie kan verwerken tot een nieuw geheel, en dit op een zakelijke, overtuigende manier kan presenteren aan een lezer.

Samenhang

- Gedachtelijk is logisch en consequent, met hooguit een klein zijspoor.

1. De "Rode Draad" is zichtbaar

De tekst heeft een duidelijk doel en wijkt daar niet wezenlijk van af.

- **In de praktijk:** Als de lezer halverwege de tekst stopt en zich afvraagt: "*Waarom vertel je mij dit nu?*", dan klopt de gedachtelijk meestal niet. Bij een voldoende 3F-tekst snapt de lezer bij elke alinea waarom die informatie op dat moment wordt gegeven.
- **Consequent:** De schrijver spreekt zichzelf niet tegen. Hij begint niet met een betoog voor thuiswerken om halverwege plotseling zonder aankondiging alleen maar nadelen te noemen, waardoor de lezer in verwarring achterblijft over het standpunt.

2. Logische Ordening

De informatie wordt niet willekeurig gepresenteerd, maar volgt een vast stramien dat past bij de tekstsoort.

- **Niet:** Hak-op-de-tak. Eerst een oplossing noemen, dan pas het probleem, dan een conclusie en dan nog een nieuw argument.
- **Wel:**
 - *Bij een verslag:* Chronologisch (Eerst de voorbereiding, dan de uitvoering, dan de evaluatie).
 - *Bij een betoog:* Thematisch (Eerst het probleem, dan de argumenten voor/tegen, dan de conclusie).
 - *Causaliteit:* De schrijver laat duidelijk zien dat B het gevolg is van A.

3. Het "Kleine Zijspoor" (Wat mag wel?)

De toevoeging "met hooguit een klein zijspoor" is belangrijk. Een 3F-schrijver is geen professionele auteur of journalist; de tekst hoeft niet perfect strak geredigeerd te zijn.

- **Wat is een acceptabel zijspoor?** De schrijver wijdt even uit over een detail dat niet strikt noodzakelijk is voor de conclusie, maar wel interessant is of de context kleurt.

Bijvoorbeeld: een korte persoonlijke anekdote in een zakelijk verslag, of een extra voorbeeld dat het punt illustreert maar net iets te lang doorgaat.

Belangrijk: De schrijver keert na dit zijspoor **zelf** weer terug naar de hoofdlijn. De lezer raakt de weg niet kwijt.

- Relaties als oorzaak/gevolg, voor/nadelen en vergelijkingen zijn duidelijk.

Dit criterium raakt de kern van **begrijpelijk en samenhangend schrijven**. Op 3F-niveau wordt verwacht dat de schrijver deze verbanden niet impliciet laat (zodat de lezer moet gokken), maar ze **expliciet** maakt met de juiste taalkundige middelen.

1. Oorzaak en Gevolg (Causaliteit)

De schrijver beschrijft niet alleen *dat* er iets is gebeurd, maar legt duidelijk uit *waarom* het gebeurde en wat de *consequenties* zijn.

- **In de praktijk:**
 - De student gebruikt specifieke voegwoorden en constructies zoals: *doordat, waardoor, hieruit volgt, ten gevolge van, leiden tot, dit zorgde ervoor dat*.
 - De logica klopt. De schrijver haalt oorzaak en aanleiding niet door elkaar.
- **Voorbeeld:**
 - *Matig/Onvoldoende (2F):* "De server lag eruit. Niemand kon werken. De klanten waren boos." (Korte zinnen, verband moet je zelf leggen).
 - *Voldoende (3F):* "**Doordat** de server eruit lag, konden de medewerkers geen dossiers inzien. Dit **leidde tot** lange wachttijden, **met als gevolg** dat veel klanten klachten indienden."

2. Voor- en Nadelen (Afwegingen)

Bij een betoog of beschouwing worden positieve en negatieve punten niet willekeurig genoemd, maar tegenover elkaar gezet. De schrijver laat zien dat hij/zij aan het wegen is.

- **In de praktijk:**
 - De schrijver gebruikt contrast-signaalwoorden: *echter, maar, daarentegen, enerzijds/anderzijds, hoewel, tenzij, een keerzijde is*.
 - Er is balans. Een voordeel wordt vaak direct gevolgd door een nuancering of een nadeel, of nadelen worden gegroepeerd en daarna weerlegd.
- **Voorbeeld:**
 - *Matig/Onvoldoende (2F):* "Thuiswerken is fijn. Je hebt geen reistijd. Maar je ziet je collega's niet. Dat is jammer."
 - *Voldoende (3F):* "Een groot voordeel van thuiswerken is het wegvallen van reistijd. **Daartegenover staat echter** het gemis van sociaal contact. **Hoewel** werknemers efficiënter werken, kan de teamgeest hieronder lijden."

3. Vergelijkingen

De schrijver legt twee of meer zaken naast elkaar (methodes, producten, situaties) en maakt duidelijk wat de overeenkomsten en verschillen zijn.

- **In de praktijk:**
 - De schrijver gebruikt vergelijkende taal: *in tegenstelling tot, vergelijkbaar met, net als, komt overeen met, verschilt van*.
 - De vergelijking is eerlijk en compleet (appels met appels vergelijken).
- **Voorbeeld:**
 - *Matig/Onvoldoende (2F):* "Methode A is duur. Methode B is goedkoop. Methode A is wel sneller."
 - *Voldoende (3F):* "**Vergeleken met** methode A is methode B aanzienlijk goedkoper. Daar staat tegenover dat methode A, **in tegenstelling tot** B, een veel snellere doorlooptijd heeft."

Samenvattend: Het gebruik van Signaalwoorden

Wat je in de praktijk vooral ziet bij een voldoende 3F-tekst, is een **gevarieerd gebruik van signaalwoorden**.

De schrijver gebruikt niet alleen "en" en "maar".

De schrijver durft zinnen te combineren tot samengestelde zinnen.

De lezer wordt door de tekst *geleid*. Als er staat "echter", weet de lezer direct: nu komt er een tegenstelling. Als er staat "kortom", weet de lezer: nu komt de samenvatting of conclusie.

Bij een voldoende op dit punt hoeft de lezer de tekst nooit twee keer te lezen om te begrijpen hoe A tot B heeft geleid.

- Verwijs- en verbindingswoorden worden over het algemeen goed gebruikt.

Dit criterium gaat over de **technische samenhang** van de tekst. Waar de vorige criteria gingen over de logica van het *verhaal*, gaat dit over de taalkundige middelen (het "cement") om zinnen aan elkaar te metselen.

In de praktijk betekent een **voldoende** op 3F-niveau dat de tekst "vloeit". De lezer hoeft niet te struikelen over onduidelijke verwijzingen of houterige zinnen.

Hier is hoe dat eruitziet:

1. Verwijswoorden (De "terugwijzers")

Een schrijver op 3F-niveau gebruikt woorden als *deze, die, dit, dat, het, zij, hij* en *hun* om herhaling van zelfstandige naamwoorden te voorkomen.

- **In de praktijk:**
 - **Variatie:** De schrijver schrijft niet: "*De directeur heeft besloten. De directeur wil graag...*" maar: "*De directeur heeft besloten. **Hij** wil graag...*"
 - **Geslacht en getal (meestal goed):**

- Er wordt naar een *het-woord* (het bedrijf, het management) verwezen met **het** of **zijn** (niet met 'haar' of 'hun').
- *Voldoende*: "Het management heeft **zijn** plannen gepresenteerd."
- *Fout (maar veelgemaakt)*: "Het bedrijf en **haar** medewerkers..." (Dit is strikt genomen fout, maar op 3F-niveau wordt een enkele fout hierin vaak door de vingers gezien, zolang het niet verwarrend werkt).
- **Afstand**: De verwijzing klopt ook als de zin wat langer is. De lezer snapt direct naar wie "hij" of "zij" verwijst, ook als er meerdere personen in het verhaal voorkomen.

2. Verbindingswoorden (De "lijm")

Dit zijn de woorden die aangeven hoe zinnen zich tot elkaar verhouden. Op 3F-niveau wordt meer verwacht dan alleen *en*, *maar* en *want*.

- **In de praktijk:**
 - **Variatie**: De student gebruikt een gevarieerd palet: *bovendien*, *daarnaast*, *overigens*, *desondanks*, *tenzij*, *naarmate*.
 - **Woordvolgorde**: De schrijver snapt dat bepaalde verbindingswoorden de zinvolgorde veranderen (inversie).
 - *Fout (2F-stijl)*: "Het regende. Daarom ik ging niet naar buiten."
 - *Goed (3F-stijl)*: "Het regende, **daarom ging ik** niet naar buiten."
 - **Waar-woorden**: Een typisch kenmerk van 3F-niveau is het correcte gebruik van pronominale bijwoorden (*waarin*, *waarover*, *waarmee*, *waaraan*).
 - *Niet*: "Het rapport **over wat** we hebben vergaderd."
 - *Wel*: "Het rapport **waarover** we hebben vergaderd."

3. Wat betekent "Over het algemeen goed"?

Dit is een belangrijke nuance. Een 3F-tekst hoeft **niet foutloos** te zijn.

- **Acceptabel (Voldoende)**:
 - Een keer per ongeluk "die" gebruiken in plaats van "dat".
 - Verwijzen naar een organisatie met "zij" (terwijl het "het" moet zijn), zolang het consequent gebeurt.
 - Een zin die grammaticaal net niet helemaal lekker loopt door een ingewikkeld verbindingswoord, maar waarvan de betekenis wel duidelijk is.
- **Niet acceptabel (Onvoldoende)**:
 - Overmatig gebruik van het woord "ze" voor alles en iedereen, waardoor onduidelijk is wie wat doet.
 - Structureel foute verwijzingen (bijv. "*De man die ik gisteren zag, **waarvan** de auto stuk was*" in plaats van *wiens*).
 - De zogenaamde "los zand"-tekst: zinnen staan achter elkaar zonder enig verbindingswoord.

- Alinea's vormen een coherent betoog

Een tekst is op 3F-niveau niet zomaar een verzameling losse alinea's, maar een gebouw waarin elke steen (alinea) op de juiste plek ligt en bijdraagt aan het geheel.

Elke alinea begint met een sterke **kernzin**. Deze zin introduceert het onderwerp van die specifieke alinea. De zinnen die daarna komen, geven uitleg, voorbeelden of bewijs bij die eerste zin.

De schrijver verbindt alinea 2 aan alinea 1. Dit kan door:

- **Inhoudelijke herhaling:** Het laatste woord van alinea A komt terug in de eerste zin van alinea B.
- **Signaalwoorden:** Alinea A gaat over voordelen. Alinea B begint met: "*Echter zijn er ook nadelen...*" of "*Naast deze voordelen...*"
- **Aankondiging:** Alinea A eindigt met een vraag, die in alinea B wordt beantwoord.

Afstemming op doel

Kan de opbouw van de tekst goed aanpassen aan het schrijfdoel.

De schrijver herkent wat voor soort tekst er gevraagd wordt en past de indeling daarop aan.

Een 3F-schrijver weet wanneer hij "met de deur in huis moet vallen" en wanneer hij de lezer eerst moet "opwarmen".

Elk tekstdoel heeft ongeschreven regels over de opbouw. Een 3F-student kent deze basisregels.

Afstemming op publiek

Kan schrijven voor eigen omgeving én algemeen publiek.

Past register consequent toe.

Een schrijver op 3F-niveau begrijpt dat je tegen een onbekende klant anders praat dan tegen een directe collega. Het is niet genoeg om 'beleefd' te zijn; de toon moet passen bij de relatie tussen schrijver en lezer.

Het register is de **toonhoogte** van de tekst (formeel vs. informeel). Het sleutelwoord hier is **consequent**. De schrijver kiest een toon en houdt die vol van de eerste tot de laatste letter.

Op 3F-niveau wordt verwacht dat de formaliteit niet geforceerd overkomt.

Woordgebruik

Geen merkbare beperkingen; adequate variatie.

Een student op 3F-niveau heeft genoeg woorden tot zijn beschikking om precies te zeggen wat hij bedoelt, zonder steeds in herhaling te vallen of te moeten zoeken naar omschrijvingen.

Dit betekent dat de lezer niet het gevoel heeft dat de schrijver "vastloopt". De schrijver hoeft geen ingewikkelde bochten te maken om iets eenvoudigs uit te leggen omdat hij het juiste woord niet weet.

De tekst leest prettig omdat niet steeds dezelfde woorden worden herhaald. De schrijver beschikt over synoniemen.

Spelling/grammatica

Betrekkelijk grote grammaticale beheersing.

Incidentele vergissingen zijn mogelijk.

1. Zinsbouw: De constructie staat

De schrijver kan complexe zinnen bouwen zonder te struikelen over de woordvolgorde.

- **In de praktijk:**
 - **Samengestelde zinnen:** De student kan zinnen met woorden als 'omdat', 'waardoor' of 'hoewel' correct maken. Het werkwoord komt dan netjes achteraan.
 - *Goed:* "Ik kon niet komen, omdat mijn auto **startte**."
 - **Inversie:** Als een zin begint met een tijdsbepaling, draaien onderwerp en werkwoord om.
 - *Goed:* "Gisteren **hebben wij** vergaderd." (Niet: "Gisteren wij hebben vergaderd").
 - **Congruentie:** Onderwerp en persoonsvorm passen bij elkaar (enkelvoud/meervoud).
 - *Goed:* "Een aantal van de medewerkers **gaat** naar huis." of "De groep studenten **heeft** besloten."

2. Werkwoordspelling (D/T): De regels zijn bekend

Dit is vaak het grootste struikelblok. Op 3F-niveau wordt verwacht dat de **regels worden toegepast**, maar dat er in de hitte van de strijd een foutje in kan sluipen.

- **Voldoende (Incidentele vergissing):**
 - De student schrijft in 95% van de gevallen de d/t goed.
 - *De fout:* "Het gebeurd wel eens." (Dit is fout, maar kan een slordigheidje zijn).
 - *De beoordeling:* Als de rest van de tekst foutloos is, mag dit ene slippertje voorkomen. Het belemmert het begrip niet.
- **Onvoldoende (Systematische fout / Gebrek aan beheersing):**
 - De student schrijft consequent "ik wordt" (met dt) of "hij bepaald" (als persoonsvorm).
 - Dit toont aan dat de student de **regel** niet snapt (stam + t). Dit is geen vergissing, maar een kennistekort.

3. Interpunctie en Hoofdletters

De tekst is rustig voor het oog. De lezer struikelt niet omdat hij niet weet waar de zin ophoudt.

- **In de praktijk:**
 - Elke zin begint met een hoofdletter en eindigt met een punt.
 - Namen en merken krijgen hoofdletters.
 - Komma's worden gebruikt op plekken waar je ademhaalt (voor 'want', 'maar', etc.), waardoor de zin leesbaar blijft.

1. De basis moet foutloos zijn

Dit zijn de 'hygiëne-eisen'. Fouten hierin worden op 3F-niveau zwaar aangerekend omdat ze onprofessioneel overkomen.

- **Zinseinde:** Elke zin eindigt duidelijk met een punt, vraagteken of uitroepeten.
 - *Eis:* Geen zinnen aan elkaar plakken zonder leesteken.
 - *Fout:* "Ik heb de brief verstuurd ik heb nog geen antwoord."
- **Hoofdletters:** Aan het begin van de zin én bij namen (personen, bedrijven, steden).
 - *Praktijk:* In een zakelijke tekst schrijf je "Amsterdam" en "Philips" met een hoofdletter, maar ook "De vergadering..."

2. De komma: Cruciaal voor structuur

Dit is het belangrijkste onderscheidende teken op 3F-niveau. Een 3F-schrijver gebruikt veel 'voegwoorden' (omdat, zodat, hoewel, maar), en daar horen komma's bij om de leesbaarheid te bewaken.

- **Tussen hoofdzinnen en bijzinnen:**
 - *Eis:* Een komma voor voegwoorden als de zin lang is, of om een adempauze aan te geven.
 - *Voorbeeld:* "Omdat de levering vertraagd was**, ** konden we niet starten."
- **Voor 'maar', 'want' en 'terwijl':**
 - *Voorbeeld:* "Ik wil graag komen**, ** maar ik heb geen vervoer."
- **Bij opsommingen:**
 - *Voorbeeld:* "We hebben pennen, papier**, ** nietjes en mappen nodig."

3. De dubbele punt en aanhalingstekens

Omdat je op 3F-niveau **bronnen** moet verwerken en **conclusies** moet trekken, heb je deze tekens nodig.

- **De dubbele punt (:):** Wordt gebruikt voor een opsomming, een uitleg of een citaat.
 - *Voorbeeld:* "Er zijn drie opties**:** stoppen, doorgaan of pauzeren."
 - *Voorbeeld:* "De conclusie is duidelijk**:** we moeten investeren."
- **Aanhalingstekens (" " of ' '):** Voor citaten of ironie.
 - *Voorbeeld:* De klant zei**:** "Ik ben zeer ontevreden."

Leesbaarheid

Helder gestructureerd, gebruikt witregels, marges, kopjes.

Indeling in paragrafen.

Dit criterium gaat over de **visuele toegankelijkheid** van de tekst. Voordat de lezer ook maar één woord gelezen heeft, beoordeelt hij de tekst al op leesbaarheid. Dit wordt ook wel de 'oogopslag-test' of 'scanbaarheid' genoemd.

Op 3F-niveau is de eis: De lezer moet in één oogopslag kunnen zien waar de tekst over gaat, waar de inleiding stopt en waar de conclusie begint. De tekst mag geen "brij" van woorden zijn.